

La biodiversitat que se'n va.

L'any 2010 ha estat proclamat per l'assemblea general de les NNUU, Any Internacional de la Biodiversitat amb la finalitat de cridar l'atenció a la seva pèrdua continuada, una pèrdua que algunes institucions situen en mes de vint mil tàxons anualment. Una biodiversitat que lluny d'entendre-la com un món de curiositats biològiques, representa un component bàsic per la vida, ensens que es un indicador diàfan de la qualitat ambiental i de l'estat de salut dels paisatges.

La proclama de les NNUU, proposa reflexionar sobre la intervenció humana en la conservació i molt especialment en incrementar esforços per reduir el ritme actual de la seva pèrdua d'efectius, un ritme mil vegades superior al que es pot considerar el ritme natural. Aquesta pèrdua per primera vegada, en una fracció molt notòria està induïda per causes humanes, al llarg de l'història de l'evolució s'haurien produït cinc grans extincions, l'actual es reconeix com la sisena gran extinció, diferenciada de les documentades anteriorment per la pressió humana com agent responsable.

La biodiversitat, tal com la defineix el Conveni de Rio 92 s'entén com els ecosistemes, espècies i estructures genètiques mantenidors de la vida al Planeta. En la proclama d'enguany es defineix que la Bd, entre d'altres, ens provisiona aliments, purifica l'aire i l'aigua, estabilitza el clima de la Terra, i un llarg etcètera.

Les pèrdues i transformacions a més de les espècies, es produeixen també a gran escala, en els darrers anys els catorze grans biomes que configuren les cobertes de la Terra han estat canviats i vist reduïda la seva superfície entre un 20 i un 50%.

Lamentablement ens podriem estendre molt, amb dades de diferents fonts, que ens mostarien la intensa transformació i les nombroses perturbacions que en aquest començaments de mil.leni assoten el planeta, unes transformacions que són l'expressió d'unes dinàmiques socioecològiques que no tenen precedents històrics coneguts, lligades a un context de crisi que alguns autors defineixen com una crisi civilitzadòria, atés que en intensitats diferents, afecte com cap d'altra crisi coneguda, a les diverses societats d'arreu del Planeta.

Una de les característiques d'aquest moment civilitzatori, es la constant acceleració dels processos, una acceleració que com diria Margalef, redueix la capacitat humana de reacció, en aquest context de crisi, l'eminent ecòleg referint-se a la biodiversitat la definia com una catàleg de la flora i la fauna en un moment determinat, comparant-la a les paraules contingudes en un diccionari, no pas a les lletres, i la diversitat seria la riquesa del llenguatge d'un text, que pot ser literàriament molt creatiu i bellament executat o molt simple i matusser.

Al fil de la metàfora margalefiana, creiem que l'any Internacional de la Bd, hauria d'ajudar a aprofundir en la necessitat de retornar-li a la biodiversitat en sentit ample el valor d'escola d'aprenentatges continuats, la comprensió del medi com a recurs primer, per a entendre nivells superiors de complexitat.

Ens podem preguntar quina serà l'aproximació que es podrà desplegar per a la comprensió de la biodiversitat, quan la majoria de la societat actual, n'es profundament desconixedora. Fa pocs dies, en l'avinentessa de presidir un lectura de tesi de grau, fonamentada sobre el coneixement que tenien de les plantes, una comunitat indígena ximane, a la selva boliviana, el treball revelaba que el coneixement mitjà d'un indígena era de 460 espècies de plantes , un nombre de tàxons que en una societat "desenvolupada" com la nostra, sols estaria a l'abast d'algun naturalista avessat.

Alguns autors sostenen que actualment la visió televisiva de la natura, vegis biodiversitat, amb uns programes sobre la vida silvestre d'una gran qualitat d'imatges, contemplades des de la comoditat d'un sofà, han rebaixat el caràcter estimulant de l'observació en directe, tot enaltint els valors de la biodiversitat llunyana, exòtica i bellamente acolorida.

Lluny de les denominades visions amazonistes de la biodiversitat, caracteritzades per l'exaltació del llunyà i el menysteniment de l'immediat, ens sembla que la manera d'esser solidaris en el manteniment i custòdia de la biodiversitat universal, passa per el coneixement i estima de la biodiversitat que ens entorna.

Dr. Martí Boada.

Investigador de l'ICTA. UAB

16 de març del 2010

Rev. Mètode. Universitat de València